

BuildEst II

D3.1 RAPORT

Kutsesüsteem hoonete ehituse valdkonnas

Oktoober 2014

Intelligent Energy – Europe (IEE) programme, Build UP Skills Pillar 2 project „Developing the training schemes and materials for non-qualified and qualified workforce and trainers’ training in the Estonian construction sector to achieve EU2020 Energy Efficiency targets“

Hoonete ehituse valdkonna kutsesüsteem Eestis

Lühiülevaade Eesti kutsesüsteemist

Eesti **kutsesüsteem** tugineb kutseadusel. Kutsesüsteem on osa Eesti kvalifikatsioonisüsteemist, mis seob haridussüsteemi tööturuga ja aitab kaasa elukestvate õpetele ning tööalase kompetentsuse arendamisele, hindamisele, tunnustamisele ja võrdlemisele. Kutsesüsteemi kõikides osades on kaasatud tööturu olulised osapooled – tööandjad, töötajad, riik, koolitajad jt. Kokkulepped sünnivad erinevate osapoolte koostöös. Kutsesüsteemi põhimõisteks on läbivalt kompetentsus, st süsteem on nii kontseptuaalselt kui tegelikult üles ehitatud kompetentsuspõhiselt.

Kutsesüsteemi tööd koordineerib SA Kutsekoda, mille ülesandeks on muude kohustuste hulgas ka arendada ja rakendada kutsesüsteemi ning korraldada kutsestandardite väljatöötamist ja uuendamist kutsenõukogude otsuste alusel.

Kutse olemasolu näitab, et kutset omaval isikul on kutsealal vajalik kompetentsus (edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum), mille tase on määratud asjakohases kutsestandardis. On olemas võimalus ka osakutseks, mis on osa tervikkutsest ja omab iseseisvat väljundit tööturul ja mis on määratud asjakohases kutsestandardis. Näiteks kutse „Energiaaudiitor tase 6“ alla kuulub osakutse „Elamute energiaauditite koostamine tase 6“ (vt lisa 1). Nn tervikkutse „energiaaudiitor tase 6“ kompetentsuse hulka kuulub nii elamute kui ka ühiskondlike hoonete energiaauditite tegemine, osakutse „Elamute energiaauditite koostamine tase 6“ kompetentsus piirdub ainult elamute energiaauditite koostamisega.

Igapäeva elus eristatakse kahte tüüpi kutseid: haridusasutuse poolt antud nn akadeemiline (esma)kutse ja töömaailma poolt antud kutse. Näiteks TTÜ annab energiatõhususe spetsialist, tase 7 (ETS 7) esmakutset ja Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus vastavat töömaailma kutset. Esmakutse omamine tõendab, et isik omab baaskvalifikatsiooni ja on valmis kutsealal tegutsema, kuid ei oma õigust tegutseda vastutava (pädeva) spetsialistina (nt ehitusvaldkonnas). **Kutsetase** on kutsele määratud kutsekvalifikatsiooniraamistiku tase. Eesti kvalifikatsiooniraamistik (EKR) jaguneb kaheksaks kutsetasemeks, kusjuures 1. tase on madalaim ja 8. tase kõrgeim. Tasemete kirjeldused on toodud alljärgnevas tabelis (vt

Tabel 1).

Tabel 1 Tasemed vastavalt kvalifikatsiooniraamistikule (Allikas: Kutseseadus)

Tase	Teadmised (eristatakse teoreetilised ja faktiteadmised)	Oskused (eristatakse kognitiivseid: loogilise, intuiitse ja loova mõtlemise kasutamine ja praktilisi oskusi: käelised oskused ning meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite kasutamine)	Vastutuse ja iseseisva tegutsemise ulatus
1. tase	Üldteadmised	põhioskused lihtsamate (töö)ülesannete täitmiseks	töötab või õpib otsesel juhendamisel piiritletud situatsioonis
2. tase	põhilised tööalased või õppesuunaalased faktiteadmised	põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita (töö)ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid	töötab ja õpib juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega
3. tase	teadmised tööalaste või õppesuunaalaste faktide, põhimõtete, protsesside ja üldiste mõistete kohta	kognitiivsed ja praktilised oskused (töö)ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet	vastutab töö- või õppeülesannete täitmise eest kohandab probleemide lahendamisel enda käitumist vastavalt olukorrale
4. tase	tööalased või õppesuunaalased laiaulatuslikud fakti- ja teooriate teadmised	tööalased või õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks	juhib ise oma tööd ja õppimist vastavalt juhtnõuetele situatsioonides, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda juhendab kaaslaste tavatööd, võtab mõningase vastutuse töö ja õppetöö hindamise ja edendamise eest
5. tase	tööalased või õppesuunaalased põhjalikud, spetsialiseeritud, faktilised ja teoreetilised teadmised ning oma teadmiste piiridest	igakülgset kognitiivset ja praktilist oskust abstraktsetele küsimustele loovate lahenduste leidmiseks	juhib ja juhendab töö- ja õppesituatsioone, kus võivad juhtuda ettearvamatud muutused, kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust
6. tase	tööalased või õppesuunaalased süvateadmised, sh kriitiline arusaam teooriatest ja printsiipidest	meisterlikkust ja novaatorlikkust demonstreerivad arenenud oskused konkreetsete tööalaste või õppesuunaalaste keeruliste ja ettearvamatute probleemide lahendamiseks	juhatab keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte, võtab vastutuse otsuste langetamise eest ettearvamatutes töö- või õppesituatsioonides vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise eest

Tase	Teadmised (eristatakse teoreetilised ja faktiteadmised)	Oskused (eristatakse kognitiivseid: loogilise, intuiitse ja loova mõtlemise kasutamine ja praktilisi oskusi: käelised oskused ning meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite kasutamine)	Vastutuse ja iseseisva tegutsemise ulatus
7. tase	väga spetsialiseeritud, osaliselt tööalaste või õppesuunaalaste teadmiste esirinnas olevad teadmised, mille rajaneb originaalne mõtlemine kriitiline teadlikkus tööalastest või õppesuunaalastest ja eri valdkondade vahelistest probleemidest	spetsialiseeritud probleemilahendamise oskused, mis on vajalikud teadus- ja/või innovatsioonitegevuses, selleks et luua uusi teadmisi ja protseduure ning siduda eri valdkondade teadmisi	juhib ja muudab töö- või õppesituatsioone, mis on keerukad, ettearvamatud ja nõuavad uut strateegilist käsitlust võtab vastutuse kutseteadmistesse ja -tegevusse panuse andmise eest ja/või kontrollib meeskondade strateegilist tegutsemist
8. tase	teadmised, mis on tööalaste või õppesuunaalaste ja valdkondade vaheliste teadmiste esirinnas	eriti arenenud ja spetsialiseeritud oskused ja tehnikad, kaasa arvatud süntees ja hindamine, mis on vajalikud kriitiliste küsimuste lahendamiseks teadus- ja/või innovatsioonitegevuses ja olemasolevate teadmiste või kutseoskuste täiendamiseks ning uuesti määratlemiseks	omab autoriteeti ja demonstreerib oma novaatorlikkust, iseseisvust, teadus- ja kutsealast meisterlikkust ning pidevat pühendumust uute ideede või protsesside arendamisel töö- või õppesituatsioonide, sh teadustöö, esirinnas

Alljärgnevas tabelis (vt Tabel 2) on toodud Eesti formaalhariduse kvalifikatsioonide paigutumine EKR-i tasemetel, samuti ametirühmade seos EKR-i tasemetega.

Tabel 2 Formaalariduse kvalifikatsioonide paigutumine EKR-i tasemetel ja ametirühmade seos EKR-tasemetega (Allikas: http://kutsekoda.ee/et/kvalifikatsiooniraamistik/ekr_tutvustus)

Formaalhariduslikud kvalifikatsioonid	EKR tase	Ametirühmad ja kutsed
Toimetuleku õppekava lõputunnistus,	1	
Lihtsustatud õppekava lõputunnistus Põhikooli lõputunnistus, 2. taseme kutseõppe tunnistus (põhihariduse nõudeta)	2	Lihttöölised (näit: abiaednik, raietöölaine...)
3. taseme kutseõppe tunnistus (põhihariduse nõudeta)	3	Seadme- ja masinaoperaatorid, oskustöötajad ja käsitöölised, teenindus- ja müügitöötajad, ametnikud (näit: elektroonikaseadmete koostaja tase 3, hooldustöötaja tase 3, ehituspusepp tase 4; fotograaf tase 4...)
Gümnaasiumi lõputunnistus 4. taseme kutseõppe tunnistus Kutsekeskharidusõppe tunnistus	4	

Formaalhariduslikud kvalifikatsioonid	EKR tase	Ametirühmad ja kutsed
5. taseme kutseeriharidusõppe tunnistus	5	Oskustöötajad-meistrid, tehnikud, teenindus ja müügitöötajad, ametnikud, esmatasandi juhid (näit: automaatik - tehnik; geodeet; kosmeetik; müügikorraldaja...)
Bakalaureusekraad, Rakenduskõrghariduse diplom	6	Spetsialistid, Keskastme juhid (näit: arhivaar; ekspedeerija; konsultant; arhitekt...)
Magistrikraad	7	Spetsialistid, juhid (näit: IT juht; kliiniline psühholoog; volitatud arhitekt...)
Doktorikraad	8	Tippspetsialistid, tippjuhid (näit: kohtuarst; volitatud arhitekt-ekspert...)

Tasemed 6-8 eeldavad kõrghariduse olemasolu.

Ühtne raamistik teeb võrreldavaks eri riikide kutsetasemed ja loob paremad eeldused tööjõu vabaks liikumiseks.

Endise kutsesüsteemi, mis tugines 2001. aastal vastuvõetud Kutseseadusel, kohaselt oli 5 kutsekvalifikatsioonitaset, mida tähistati rooma numbritega (I-V). Uues kvalifikatsiooniraamistikus on 8 kvalifikatsioonitaset, mida tähistatakse araabia numbritega (1-8). Praeguse ja vana kutsekvalifikatsioonitasemed on omavahel suhestatud. Uuele süsteemile mindi lõplikult üle alates 2014. aastast. Tuleb arvestada, et kuigi vana kutsestandard enam ei kehti, siis vana standardi järgi antud kutsed kehtivad kuni kutsetunnistuse kehtivusaja lõppemiseni.

Kutseandmise eelduseks on kutsestandardi olemasolu. **Kutsestandardis** kirjeldatakse kutsetegevust ja kutsealade ja –tasemete kompetentsusnõudeid. Käesoleva töö lisas 1 on toodud illustreerimiseks energiaaudiitor tase 6 kutsestandard.

Kutseid omistavad **kutseandjad**. Tööturul tegutsevatele töötajatele kutse andmise õiguse saamiseks tuleb osaleda Kutsekoja korraldatud avalikul konkursil. Kutseandjana võib tegutseda avalikul konkursil kutsenõukogu otsusega võitjaks kuulutatud ja kutseregistris sellekohast registreeringut omav juriidiline isik. Kutseandja registreerimisel määratakse kutsestandarditest tulenevad kutsenimetused ja tasemed, mille suhtes on kutse andjal õigus kutseid anda. Kutseandja moodustab kutse andmise erapooletuse tagamiseks **kutsekomisjoni**, kuhu kuuluvad selle valdkonna kutse andmisest huvitatud osapooled: spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutse- ja erialaliitude esindajad, vajaduse korral klientide ja tarbijate esindajad, samuti teised huvitatud osapooled. Kutsekomisjon töötab välja kutse andmise korra, otsustab kutse taotleja kompetentsuse hindamise viisi ja vormi, kinnitab hindamise korraldamise juhendid, otsustab kutsetaotlejale kutseandmise või andmata jätmise ja moodustab hindamiskomisjoni. Taotleja kompetentsust hindab **hindamiskomisjon**, kes võtab vastu kutseeksami. Kutseksam on kutse andmise protsess, mille käigus hinnatakse isikul kutsealale vajalike kompetentsuste olemasolu, st tegemist ei pea olema ilmtingimata sõna otseses mõttes eksamiga, vaid võib tugineda näiteks ka taotleja tööalase tegevuse kirjelduse (portfoolio) ja tööandjatelt saadud tagaside hindamisel. Hindamiskomisjoni liikmed on sõltumatud ning vajalike erialaste teadmiste ja kogemustega isikud.

Kutseandja volitused kehtivad 5 aastat. Volituste lõppemise eel korraldab Kutsekoda uue avaliku kutse andja konkursi. Näiteks ehitiste energiatõhususe kutsalal on kutseandjaks Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus (EKVÜ) kuni 05.12.2018.

2014. aasta lõpu seisuga tegutseb Eestis kokku 100 kutseandjat, kehtib 534 kutsestandardit, 89 kutsealal ja on väljastatud 94140 kutsetunnistus, milledest kehtib 69412 tunnistust.

Kutsestandardid on jagatud kümnesse valdkonda:

- Ehitus, arhitektuur, kinnisvara, geomaatika
- Energeetika ja elektriala
- IT, telekommunikatsioon ja elektroonika
- Põllumajandus, kalandus, metsandus, toiduainete tööstus
- Teenindus
- Tehnika, tootmine ja töötlemine
- Tervis ja heaolu
- Transport ja logistika
- Vara- ja isikukaitse
- Ärindus, haldus

Kutsesüsteem on pidevas arengus, seda on võimalik ajakohastada ja vajadusel täiendada. Näiteks on osapooltele saadetud arvamusküsitlusele energiatõhususega seotud tegevusalades seotud uued kutsestandardid soojustehnikainsener tase 6 ja automaatika insener tase 7 ning 8.

Hoonete ehituse valdkonna kutsed Eestis

Hoonete ehituse valdkond on kutsetega kaetud, samas on kutsesüsteem pidevas arengus ning mõned energiatõhususega seotud soovitud on välja toodud ka selle aruande kokkuvõtvas osas. Teavitusematerjalide väljatöötamise aluseks on aruande lisa välja toodud kutsete kaupa nende omandamiseks kõige sobivam ja üldlevinum hariduslik taust ja tööalane ettevalmistus (Lisa 1). Samuti kujundati selle tööpaketi raames teavituse eesmärkidel kutsemaja plakat (Lisa 2) ning roll-up (lisa 3) ning infoallikateni suunav flaier (lisa 4).

Järeldused ja soovitused energiatõhususe vaatepunktist kutseüsteemi arendamiseks

Alljärgnevalt on koondatud olulisemad järeldused ja soovitused. Järeldused ja soovitused käsitlevad EED artikkel 16 haakuvaid kutsestandardeid.

Üldised järeldused

- Eestis on toimiv kutseüsteem, mis tugineb kutseeadusele. Kutseüsteemi tegevust korraldab ja kureerib SA Kutsekoda. Kutseüsteem on osa Eesti kvalifikatsioonisüsteemist, mis seob haridussüsteemi tööturuga ja aitab kaasa elukestvate õppele ning tööalase kompetentsuse arendamisele, hindamisele, tunnustamisele ja võrdlemisele. Kutseüsteemi kõikides osades on kaasatud tööturu olulised osapooled – tööandjad, töötajad, riik, koolitajad jt.
- Olemasolev kutseüsteem on oma olemuselt sobilik Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL artiklis 16 nimetatud tegevusaladel (energiateenuseosutajad, energiaaudiitorid, energeetika juhid, energiamõjuga ehitusdetailide paigaldajad) tegutsevate füüsiliste isikute tehnilise pädevuse, usaldusvärsuse ja objektiivsuse tõendamiseks. Juhul, kui kutset omavad füüsilised isikud töötavad nimetatud tegevusaladel, peaks olema tagatud ka nendel tegevusaladel tehniline pädevus, usaldusvärsus ja objektiivsus.
- Juba praegu antavad kutsed katavad põhilise osa (hinnanguliselt üle 90 %) direktiivis nimetatud tegevusaladel vajalikest valdkondadest ja erialadest.
- Osadel kutsetel puudub kutse andja, st nendes valdkondades vastavaid kutseid praegusel ajal ei anta. Kutse andja puudumine on tingitud põhiliselt sellest, et kutsestandard on koostatud tingituna koolitusvajadusest - üldjuhul peaks kutsestandard olema koolituse õppekava aluseks.
- Valdavas osas spetsialisti (tasemed 6-8) kutsestandardites oli energiatõhususe kompetentsus kajastatud. Osades standardites oleks vaja konkreetsemat sõnastust, mõnedes standardites see puudus. Soovitame teha Kutsekojale ettepaneku, et kutsestandardite ajakohastamisel (muutmisel) leiaks energiatõhususe kompetentsus konkreetsemat sõnastust. Muudatust vajavad kutsestandardid on uuringu tabelis (vr **Error! Reference source not found.**) tähistatud tähisega „+/-“. Praegu puudub energiatõhususe kompetentsuse nõue sisearhitektide ja transpordikorraldusjuhtide kutsestandardites.
- Soovitame teha Kutsekojale ettepaneku, et energiamahukate sidusvaldkondade spetsialisti (nt energiamahukate tootmisprotsessidega seotud insenerid/spetsialistid/eksperdid) kutsestandardites leiaks kajastamist oskus teha koostööd ja esitada vajalikke lähteandmeid energiatõhususe valdkonna spetsialistidele.

Energiateenuse osutamise valdkond

- Valdavalt on energiateenuste osutamise tegevusvaldkond spetsialisti tasemel (tasemed 6-8) kaetud kutsestandarditega. Ebapiisavalt on kaetud gaasivarustus. Ehituse valdkonna kutsetes (nt kütte, ventilatsiooni – ja jahutusinsener) soovitame kaaluda hooldamise ja käitamise ametiala moodustamisist.
- Automatiseeritud süsteemide inseneridel puudub kutse andja.

Energeetikajuhtide teenuse osutamise valdkond

- Energeetikajuht peaks omama vähemalt kutstaset 7. Praegu on olemas eraldi elektri, soojuse, hoonete energiatõhususe ning kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuse valdkonnas 7 ja 8 taseme kutsed. Juhul, kui energeetikajuht töötab institutsioonis, mille tegevus on valdavalt seotud ainult kutsel toodud erialaga (nt soojustehnika insener on energeetikajuht kaugkütte ettevõttes), siis EED artikkel 16 on kutsetega kaetud.
- Puuduvad integreeritud energeetikajuhi kutse(d), mis haaraksid kõiki erialasid (elekter, soojustehnika, hoonete tehnosüsteemid jms). Arvestades Eesti turu väiksust ja töömaailma vajadusi, ei ole tõenäoliselt otsest nõudlust integreeritud erialade energeetikajuhi täis- või osakutse järele. Küll aga võiks sellega arvestada koolitusprogrammide koostamisel ja elluviimisel.

Energiaauditeerimise valdkond

- Praegu antakse kutseid ehitiste (hoonete) energiatõhususe valdkonnas ja hoonete osas olemasolevad kutsestandardid katavad energiaaudiitori tegevusala. EED käsitleb lisaks hoonetele ka ettevõtete energiaauditeid. Praegune kutsesüsteem annab õiguse ainult kõige kõrgema taseme 8 energiatõhususe spetsialistil teha tööstusettevõtete auditeid. Kutsestandarditega on katmata muude ettevõtete (nt transport ja logistika) energiaauditite tegemine.
- Soovitame kaaluda uue kutse (või osakutse vms) moodustamist, mis kontsentreeruks mitte niivõrd hoonetele, vaid ettevõtete energiaaudititele. Põhimõtteliselt võiks aluseks võtta volitatud energiatõhususe spetsialisti (tase 8) kutsestandardi, sealt eemaldada hoonespetsiifilised kompetentsused ja lisada ettevõtte energiaauditiga seotud kompetentsused. Praegu on käivitumas tööstusettevõtete ressursikasutamise tõhustamise meede, mida kureerib Keskkonnaministeerium ja tõenäoliseks rakendusüksuseks on Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Selle meetme raames on hinnanguliselt vaja läbi viia vähemalt 500 projekti (ettevõtte) ressursiaudit (-analüüs), mille lahutamatuks osaks on sageli ka energiaaudit. Oleks igati loogiline uus kutse (osakutse vms) haaraks ka ettevõtte ressursiauditiga seonduvat

Ehitusdetailide paigaldamise valdkond

- Olulise energiamõjuga ehitusdetailide paigaldamine on üks osa ehitamise tegevusalast. Ehitusalane õigusruum ja pädevuse tõendamine on ülese ehitatud kutsesüsteemile, st spetsialisti kutse (tasemed 6-8) olemasolu tagab tegevusõiguse. Ehitusalal on valdavalt olemas vajalikud spetsialisti kutsestandardid, katmata on maa- ja vedelgaasi paigaldamise tegevus.
- Töölitasemete osas (tasemed 5 ja madalam) on valdavalt kutsestandardid olemas. Kutsesüsteemiga on katmata maa- ja vedelgaasisüsteemide paigaldamine.
- Biogaasiseadmete paigaldamise valdkonnas puudub kutse andja.

Kasutatud materjal

1. Kutseseadus. RT I 2008, 24, 156, Ehitusseadus. RT I 2002, 47, 297, Ehitusseadustik. RT I, 05.03.2015
2. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus. RT I, 23.03.2015, 3

3. Ehitusala tegevusalade alaliikide loetelu ning vastutava spetsialisti kutsenimetuste ja -tasemete nõude täpne jagunemine tegevusalade alaliikide kaupa. Majandus- ja taristuministri määrus nr 54. RT I, 12.07.2014, 176
4. EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2010/31/EL, 19. mai 2010, hoonete energiatõhususe kohta (uuesti sõnastatud). *Euroopa Liidu Teataja*, 18.6.2010
5. EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2012/27/EL, 25. oktoober 2012, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (EMPs kohaldatav tekst). *Euroopa Liidu Teataja*, 14.11.2012
6. www.kutsekoda.ee

D 3.1 Lisa 1

Hoonete ehituse valdkonna kutsete omandamiseks kõige sobivam ja üldlevinum hariduslik taust ja tööalane ettevalmistus

EHITUSVIIMISTLUSTÖÖD

KROHVIIJA	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none">Erialane kutsekeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttesKeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none">3-a kutsekeskharidusõpe ehitusviimistluse erialal1-a kutseõpe õppekaval „Krohviija“
MAALER	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none">Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttesKeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none">3-a kutsekeskharidusõpe ehitusviimistluse erialal1-a kutseõpe õppekaval „Maaler“
PLAATIJA	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none">Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttesKeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none">3-a kutsekeskharidusõpe ehitusviimistluse erialal6-k kutseõpe õppekaval „Plaatija“
PÕRANDAKATJA	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none">Erialane kutsekeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttesKeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none">3-a kutsekeskharidusõpe ehitusviimistluse erialal1-a kutseõpe õppekaval „Põrandakatja“

KÜTTESÜSTEEMIDE EHITAMINE

POTTSEPP-SELL	3. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none">Erialane töökogemus + erialane täiendusõpe6-k kutseõpe õppekaval „Pottsepp-sell“	
POTTSEPP	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE	

- Erialane töökogemus + erialane täiendusõpe
- 1-a kutsõpe õppekaval „Pottsepp“

POTTSEPP-MEISTER

5. TASE

TÖÖMAAILMA KUTSE

- Keskhariidus + erialane töökogemus + erialane täiendusõpe

ÜLDEHITUSTÖÖD

BETOONKONSTRUKTSIOONIDE EHITAJA

4. TASE

TÖÖMAAILMA KUTSE

- Erialane kutsekeskharidus + erialane töökogemus ehitusette võttes
- Keskhariidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes + erialane täiendusõpe

ESMAKUTSE

- 3-a kutsekeskharidusõpe kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehituse erialal
- 1-a kutseõpe õppekaval „Betonkonstruktsioonide ehitaja“

EHITUSPUUSEPP

4. TASE

TÖÖMAAILMA KUTSE

- Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes
- Keskhariidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes + ettevõtlusalane täiendusõpe

ESMAKUTSE

- 3-a kutsekeskharidusõpe puitkonstruktsioonide ehituse erialal
- 2-a kutseõpe õppekaval „Ehituspuusepp“

LAMEKATUSEKATJA

4. TASE

Kutsestandard väljatöötamisel

EHITUSPLEKKSEPP

4. TASE

Kutsestandard väljatöötamisel

MONTEERIJA

4. TASE

TÖÖMAAILMA KUTSE

- Erialane kutsekeskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes
- Keskhariidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes + erialane täiendusõpe

ESMAKUTSE

- 1-a kutseõpe õppekaval „Monteerija“

MÜÜRSEPP

4. TASE

TÖÖMAAILMA KUTSE

- Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes
- Keskhariidus + erialane töökogemus

ESMAKUTSE

- 3-a kutsekeskharidusõpe kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehituse erialal
- 1,5-a kutseõpe õppekaval „Müürsepp“

ehitusettevõttes + ettevõtlusalane täiendusõpe	
--	--

TÖÖJUHT		5. TASE
EHITUSVIIMISTLUSTÖÖD	ÜLDEHITUSTÖÖD	TEHNOSÜSTEEMIDE EHITAMINE
SPETSIALISEERUMISED		
<ul style="list-style-type: none"> Ehitusviimistlustööde tegemine (täiendavad spetsialiseerumised viimistlusala kutsete kaupa on väljatöötamisel) 	<ul style="list-style-type: none"> Puitkonstruktsioonide ehitamine Kivikonstruktsioonide ehitamine Monteeritavate ehituskonstruktsioonide paigaldamine Betoonkonstruktsioonide ehitamine Lamekatuste ehitamine 	<ul style="list-style-type: none"> Kütte- ja jahutussüsteemide ehitamine Ventilatsioonisüsteemide ehitamine Hoone ja selle juurde kuuluva vee- ja kanalisatsioonisüsteemi ehitamine
TÖÖMAAILMA KUTSE Kutsestandard väljatöötamisel		

EHITUSJUHT	6. TASE
ÜLDEHITUSTÖÖD	TEHNOSÜSTEEMIDE EHITAMINE
SPETSIALISEERUMISED	
<ul style="list-style-type: none"> Üldehituslik ehitamine Üldehitusliku ehitamise omanikujärelevalve tegemine 	<ul style="list-style-type: none"> Küttesüsteemide ehitamine Jahutussüsteemide ehitamine Ventilatsioonisüsteemide ehitamine Veevarustuse ja kanalisatsiooni ehitamine Kütte-, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemide ehitamise omanikujärelevalve tegemine Veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamistööde omanikujärelevalve tegemine
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Ehitusalane kõrgharidus + täiendusõpe + praktiline töökogemus spetsialiseerumise valdkonnas Muu tehniline kõrgharidus + praktiline töökogemus spetsialiseerumise valdkonnas Ehitustehniline keskeriharidus + täiendusõpe + praktiline töökogemus spetsialiseerumise valdkonnas 	

EHITUSINSENER	6. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus üldehituse erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus üldehituse erialal

DIPLOMEERITUD EHITUSINSENER	7. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellele haridustasemele vastav integreeritud õpe üldehituse erialal Rakenduskõrgharidus üldehituse erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendav 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellele haridustasemele vastav integreeritud õpe üldehituse erialal

akadeemiline õpe + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu)	
--	--

VOLITATUD EHITUSINSENER	8. TASE
--------------------------------	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus üldehituse erialal + diplomeeritud ehitusinsener, tase 7 kutse üldehituse erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe • Erialane doktorikraad + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe 	
--	--

TEHNOÜSTEEMIDE EHITAMINE

KÜTTE- JA JAHUTUSSÜSTEEMIDE LUKKSEPP	4. TASE
---	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes • Keskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> • 3-a kutsekeskharidusõpe hoone tehnosüsteemide ehitamise erialal • 1-a kutseõpe õppekaval „Kütte- ja jahutussüsteemide lukksepp“
---	--

SOOJUSPUMPADE PAIGALDAJA	4. TASE
---------------------------------	---------

KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Külmemehaaniku kutse + 6-k täiendav tasemeõpe või täiendusõpe • Keskkonnatehnika lukksepa kutse + 6-k täiendav tasemeõpe või täiendusõpe 	
---	--

TERMILISTE PÄIKESEKÜTTESÜSTEEMIDE PAIGALDAJA	4. TASE
---	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Keskkonnatehnikalukksepa kutse + 3-k täiendav tasemeõpe • Keskkonnatehnika kutse + täiendusõpe 	
--	--

VEEVÄRGILUKKSEPP	4. TASE
-------------------------	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes • Keskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> • 3-a kutsekeskharidusõpe hoone tehnosüsteemide ehitamise erialal • 1,5-a kutseõpe õppekaval „Veevärgilukksepp“
---	--

VENTILATSIOONILUKKSEPP	4. TASE
-------------------------------	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Erialane kutseharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes • Keskharidus + erialane töökogemus ehitusettevõttes 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> • 3-a kutsekeskharidusõpe hoone tehnosüsteemide ehitamise erialal • 1-a kutseõpe õppekaval „Ventilatsioonilukksepp“
---	--

HÜDROTEHNIKAINSENER	6. TASE
----------------------------	---------

TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus hüdrotehnilise ehituse erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus hüdrotehnilise ehituse erialal
--	---

KÜTTE-, VENTILATSIOONI- JA JAHUTUSEINSENER	6. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe Bakalaureusekraad kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal + täiendav akadeemiline õpe + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal

VEEVARUSTUSE- JA KANALISATSIOONIINSENER	6. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe Bakalaureusekraad veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal + täiendav akadeemiline õpe + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Rakenduskõrgharidus veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal

DILOMEERITUD HÜDROTEHNIKAINSENER	7. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus hüdrotehnilise ehitamise erialal + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe Rakenduskõrgharidus hüdrotehnilise ehitamise erialal + täiendav akadeemiline õpe + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu) 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellele haridustasemele vastav integreeritud õpe hüdrotehnilise ehitamise erialal

DILOMEERITUD KÜTTE-, VENTILATSIOONI- JA JAHUTUSEINSENER	7. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal + eri- ja ametialane töökogemus Rakenduskõrgharidus kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal + täiendav akadeemiline õpe + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu) 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> Magistrikraad või sellele haridustasemele vastav integreeritud õpe kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal

DILOMEERITUD VEEVARUSTUSE- JA	7. TASE
--------------------------------------	---------

KANALISATSIOONIINSENER	
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal + erialane töökogemus • Rakenduskõrgharidus veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal +täiendav akadeemiline õpe + eri- ja ametialane töökogemus + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu) 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellele haridustasemele vastav integreeritud õpe veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal

VOLITATUD HÜDROTEHNIKAINSENER	8. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus hüdrotehnilise ehituse erialal + diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7 kutse + eri- ja ametialane töökogemus • Erialane doktorikraad + eri- ja ametialane töökogemus 	

VOLITATUD KÜTTE-, VENTILATSIOONI- JA JAHUTUSEINSENER	8. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus kütte, ventilatsiooni ja jahutuse erialal + diplomeeritud kütte, ventilatsiooni ja jahutuseinsener, tase 7 kutse + eri- ja ametialane töökogemus • Erialane doktorikraad + eri- ja ametialane töökogemus 	

VOLITATUD VEEVARUSTUSE- JA KANALISATSIOONIINSENER	8. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus veevarustuse ja kanalisatsiooni erialal + diplomeeritud veevarustuse ja kanalisatsiooni insener, tase 7 kutse + eri- ja ametialane töökogemus • Erialane doktorikraad + eri- ja ametialane töökogemus 	

EHITISTE ENERGIATÕHUSUS

ENERGIAAUDIITOR	6. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Tehnikaalane kõrgharidus + eri- ja ametialane töökogemus 	

DIPLOMEERITUD ENERGIATÕHUSUSE SPETSIALIST	7. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Tehnikaalane magistrikraad või sellega võrdsustatud tehnikaalane kõrgharidus + erialane töökogemus • Tehnikaalane rakenduskõrgharidus erialal 	ESMAKUTSE <ul style="list-style-type: none"> • Magistrikraad hoonete energiatõhususe spetsialisti erialal

+täiendav akadeemiline õpe + erialane töökogemus + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu)	
--	--

VOLITATUD ENERGIATÕHUSUSE SPETSIALIST	8. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE	
<ul style="list-style-type: none"> • Tehnikaalane magistrikraad või sellega võrdsustatud tehnikaalane kõrgharidus + erialane töökogemus • Tehnikaalane rakenduskõrgharidus erialal +täiendav akadeemiline õpe + erialane töökogemus + täiendusõpe (tõendatav ka VÕTA kaudu) • Tehnikaalane doktorikraad + erialane töökogemus 	

PALKMAJA EHITUSTÖÖD

PALKMAJAEHITAJA	3. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE	
<ul style="list-style-type: none"> • Töökogemus kogenud meistri juures • 1-a kutseõpe õppekaval „Palkmajaehitaja“ 	

PALKMAJAEHITAJA	4. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE	
<ul style="list-style-type: none"> • Keskhariidus + erialane töökogemus + ettevõtlusalane koolitus • 3-a kutseõpe puitkonstruktsioonide ehituse erialal • 2-a kutseõpe õppekaval „Palkmajaehitaja“ 	

PALKMAJAEHITAJA	5. TASE
TÖÖMAAILMA KUTSE	
<ul style="list-style-type: none"> • Ehitusalane kõrgharidus + ehitusalane töökogemus • Keskhariidus + ehitusalane töökogemus + ehitusalane täiendusõpe • Palkmajaehitaja kutse + erialane töökogemus 	

Lisatekstitid plakatile ning infomaterjalidele

EKR tasemetel 3, 4 ja 5 toimub õpe järgmistes kutseõppeasutustes

Haapsalu Kutsehariduskeskus, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus, Järvamaa Kutsehariduskeskus, Kehtna Maamajanduse ja Tehnikakool, Kuressaare Ametikool, Narva Kutseõppekeskus, Põltsamaa Ametikool, Pärnumaa Kutsehariduskeskus, Rakvere Ametikool, Sillamäe Kutsekool, Tallinna Ehituskool, Tallinna Kopli Ametikool, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool, Tartu Kutsehariduskeskus, Vagamaa Kutseõppekeskus, Viljandi Kutseõppekeskus, Võrumaa Kutsehariduskeskus

EKR tasemetel 6, 7 ja 8 toimub õpe järgmistes kõrgkoolides

Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Tehnikakõrgkool

Ehituse valdkonna kutse andjad

Eesti Ehitusettevõtjate Liit, Eesti Ehitusinseneride Liit, Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus, Eesti Maaülikool, Eesti Pottsepad, Eesti Puitmajaliit, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tallinna Tehnikaülikool

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine (VÕTA)

on protsess, mille kaudu on kutse või kutsehariduse saamiseks võimalik lasta kindlaksmääratud kriteeriumidest lähtuvalt ja asjakohase hindamismeetodi abil hinnata varasemate õpingute käigus ja/või tööalases tegevuses omandatud teadmisi või oskusi.

Kvalifikatsioonitasemete kirjeldused

3. tase – teadmised tööalaste või õppesuunaalaste faktide, põhimõtete, protsesside ja üldiste mõistete kohta; kognitiivsed ja praktilised oskused tööülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet; vastutab töö- või õppeülesannete täitmise eest; kohandab probleemide lahendamisel enda käitumist vastavalt olukorrale
4. tase – tööalased või õppesuunaalased laiaulatuslikud fakti- ja teooriate teadmised; tööalased või õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks; juhib ise oma tööd ja õppimist vastavalt juhtnööridele situatsioonides, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda; juhendab kaaslaste tavatööd, võtab mõningase vastutuse töö ja õppetöö hindamise ja edendamise eest
5. tase – tööalased või õppesuunaalased põhjalikud, spetsialiseeritud, faktilised ja teoreetilised teadmised ning teadlikkus oma teadmiste piiridest; igakülgsed kognitiivsed ja praktilised oskused abstraktsetele küsimustele loovate lahenduste leidmiseks; juhib ja juhendab töö- ja õppesituatsioone, kus võivad juhtuda ettearvamatud muutused, kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust
6. tase – tööalased või õppesuunaalased süvateadmised, sh kriitiline arusaam teooriatest ja printsiipidest; meisterlikkust ja novaatorlikkust demonstreerivad arenenud oskused konkreetsete tööalaste või õppesuunaalaste keeruliste ja ettearvamatute probleemide lahendamiseks; juhatab keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte, võtab vastutuse otsuste langetamise eest ettearvamatutes töö- või õppesituatsioonides; vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise eest
7. tase – väga spetsialiseeritud, osaliselt tööalaste või õppesuunaalaste teadmiste esirinnas olevad teadmised, millel rajaneb originaalne mõtlemine; kriitiline teadlikkus tööalastest või õppesuunaalastest ja eri valdkondade vahelistest probleemidest; spetsialiseeritud probleemilahendamise oskused, mis on vajalikud teadus- ja/või innovatsioonitegevuses, selleks et luua uusi teadmisi ja protseduure ning siduda eri valdkondade teadmisi; juhib ja muudab töö- või õppesituatsioone, mis on keerukad, ettearvamatud ja nõuavad uut strateegilist käsitlust; võtab vastutuse kutseteadmistesse ja -tegevusse panuse andmise eest ja/või kontrollib meeskondade strateegilist tegutsemist
8. tase – teadmised, mis on tööalaste või õppesuunaalaste ja valdkondadevaheliste teadmiste esirinnas; eriti arenenud ja spetsialiseeritud oskused ja tehnikad, kaasa arvatud süntees ja hindamine, mis on vajalikud kriitiliste küsimuste lahendamiseks teadus- ja/või innovatsioonitegevuses ja olemasolevate teadmiste või kutseoskuste täiendamiseks ning uuesti määratlemiseks; omab autoriteeti ja demonstreerib oma novaatorlikkust, iseseisvust, teadus- ja kutsealast meisterlikkust ning pidevat pühendumust uute ideede või protsesside arendamisel töö- või õppesituatsioonide, sh teadustöö, esirinnas